

Borgermøde om Lynetteholmen, 12. februar 2020

Borgermødet blev holdt på Nordatlantens Brygge. Der var ca. 120 fremmødte.

1. Velkomst ved Poul Cohrt, formand for Christianshavns Lokaludvalg

Poul Cohrt bød velkommen og nævnte, at dette er 2. borgermøde, som Lokaludvalget afholder. Det bliver formentlig ikke det sidste. Mødet vil selvfølgelig omhandle det store spørgsmål om jordtransporten. I modsætning til det første møde med vægt på information om projektet er formålet denne gang at få tid til en åben debat. Det er ikke tanken at drage en konklusion på mødet, men mødet vil give LU viden om Christianshavnernes meninger. Der vil blive taget notater så indlæg, spørgsmål og forslag vil bidrage til Lokaludvalgets videre arbejde med projektet.

2. Frode Neergaard, medlem af Christianshavns Lokaludvalg og tovholder for Lynetteholmgruppen

Frode Neergaard beskrev baggrunden for mødet, om nævnte hvad Lokaludvalget hidtil har gjort og hvad der vil blive de næste skridt. Fremstillingen er set ud fra Lokaludvalgets perspektiv.

Den 5. oktober 2018 vedtog den tidligere regeringen og Københavns Kommune en principaftale om Lynetteholmen med fem hovedkomponenter: Stormflodssikring af København, areal til byudvikling, modtage jord, areal til østlig ringvej og areal til ny metrolinje.

Lynetteholm beskrives ligeledes i Københavns kommuneplanen 2019, "Verdensby med ansvar", hvor visionen om en bæredygtig bydel præsenteres.

Inden en endelig beslutning om at anlægge Lynetteholm skal der foretages mange analyser og økonomiske beregninger. En af de vigtige analyser er den VVM-undersøgelse, som skal foretages i 2020. Vi forventer at den kommer i høring i 8 uger i anden halvdel af året.

For Lokaludvalget er det afgørende, at jord til opfyldning af Lynetteholmen transporteres via søvejen. Det skrev Lokaludvalget bl.a. i et brev i oktober 2019 til Teknik- og miljøforvaltningen, som svarede, at det vil blive undersøgt, men forvaltningen kan ikke give garantier.

I efteråret 2019 afgav Lokaludvalget høringsvar om idéer og forslag til VVM-undersøgelsen. Lokaludvalget lagde vægt på, at jordtransport af søvejen er den eneste miljørigtige løsning og at klimasikring er det vigtigste element i Lynetteholmen.

Materialet fra By & Havn tyder på, at vores spørgsmål nytter. I deres første skitse var der ikke vist transport via vandet. I deres anden skitse var vist søtransport af jord.

Lokaludvalget vedtog på sit møde d. 18. december løbende at forholde sig til de konkrete forhold der opstår i forbindelse med Lynetteholmen og lagde vægt på: Jordtransport, klimasikring, helheden i projektet og helhedsvurdering af generne i sammenhæng med andre store anlægsarbejder på Christianshavn.

Lokaludvalget vil nærstudere VVM-undersøgelsen og kan ændre kurs afhængigt af VVM-undersøgelsens resultat. Hvis VVM-undersøgelsen bliver godkendt, ligger der en lang proces forude.

Nogle spørgsmål til overvejelse:

Vil Københavns befolkning vokse som forventet? Er klimasikring ved Lynetteholmen tilstrækkelig? Hvad med resten af Københavns kystarealer, f.eks. Amager Strand? Er en østlig ringvej den rigtige løsning for at få mindre trafik i Indre By? Hvad med økonomien?

3. Peer Frank, formand for Foreningen af Byplanlæggere

Oplægget fokuserer på den endelige plan for Lynetteholm, herunder: **klimasikring, trafik, anvendelse af areal og byens udtryk.**

Lynetteholmen må betragtes som et nationalt spørgsmål.

Der vil være konsekvenser i en anlægsfase. Men endnu mere vigtigt: hvad har den endelige plan af byplansmæssige konsekvenser?

Tal om jordtransporten beregnet af Cowi: 72 lastbilture i timen, ti timer om dagen, 250 dage om året i op til 30 år. – Der SKAL findes en anden løsning.

VVM-undersøgelsen vil belyse gener ved anlæg af Lynetteholmen.

Prognoser for befolkningsudviklingen i København: Tal siger vi bliver 10.000 flere københavnere om året.

Der er ingen tegn på, at befolkningsvæksten stopper. Andre skandinaviske byer oplever samme befolkningsudvikling. Hvis der ikke bygges boliger, vil boligpriserne stige voldsomt.

Historien er fuld af urealiserede byplaner. F.eks. lavede man in 1965 Vestamagerplanen, som dog ikke blev realiseret.

En god byplan skal kunne etapedeles, så man kan justere planen undervejs.

Fakta om Lynetteholmen: 35.000 indbyggere, 35.000 arbejdspladser. 20.000 almene boliger. Et blandet boligområde. Metro, østlig ringvej. Påbegyndes 2035, færdig i 2070. Anlægssum 20 mia.kr., Udvidet fra den oprindelige afgrænsning på 190 ha til nu 285 ha.

Man bør stille spørgsmålet: Er det her det rigtige sted at anlægge så stor en bydel?

Området er svært at vejbetjene, da der ikke er etableret infrastruktur, man kan knytte sig til.

Andre store byudviklingsområder: Hvidovre holmene og byggeri i Ring 3 traceet.

Der mangler en overordnet arealplanlægning for København og omegnskommunerne.

Klimasikring

Klimasikring er frygteligt dyrt. I Venedig er man ved at klimasikre, hvorfra man kan drage erfaringer.

Kunne man lægge lynetteholmen et andet sted?

Dan Hasløv foreslår, at man den nye bydel ved Middelgrunden i stedet for (Politiken byrum 5. Feb. 2020). Her er vandstanden lavere, og det kræver mindre jord. Man blokerer ikke for vandudsigten fra Københavns kyst- og havneområder. Man kan bruge øen som afsæt for en metrolinje til Malmø.

Trafik

Oplægget er ,at Lynetteholm skal metrobetjenes og vejbetjenes. Tre forslag til metrolinjer har været i spil, og én er udvalgt til forundersøgelse.

Vejforbindelserne. Man diskuterer to forbindelser i tunnel, der skal undersøges. Vejttilslutninger tager meget areal, hvilket kan være en udfordring.

En af projektet udfordringer: Hvordan stopper man projektet, hvis der ikke er brug for det planlagte antal boliger? Det er svært at etapedele projektet.

Anvendelse af areal

Hvor mange boliger er der brug for?

Der lægges op til 105 – 70 boliger pr HA. Dertil erhverv. Ved 105 boliger pr HA er tæt by.

Der er desværre en tendens til, at man bygger tæt. Ved Teglholmen, Sluseholmen og Århusgadekvarteret er grønne arealer og plads til fodbold ikke blevet prioriteret.

Byens udtryk

Man skal passe på at byen ikke bliver for tæt.

Ved anlægsprojekter kan man ikke stole på arkitekternes visualiseringer af området. Der er kun det endelige resultat der viser, hvordan projektet bliver.

4. Debat

Debatten havde fem temaer: 1) klimasikring, 2) jordtransport, 3) boliger / boligformer, 4) infrastruktur og 5) energiforsyning. Der fremkom følgende hovedsynspunkter og spørgsmål:

Klimasikring

- Har man regnet på, hvad klimasikringen kommer til at koste?
- Der er forskel mellem dæmning og diger. Ønsker man stillestående vand eller gennemstrømning i havnen?
- Det ligner et økonomisk fikks. Hvis den stigende vandstand skal tages alvorligt, skal hele landet klimasikres. Hvorfor kun ved Lynetteholmen?
- Christianshavns Lokaludvalg har en super vigtig rolle. Men hvad med et "klimaråd" for København eller for hele Sjælland? Projektet skal udvides i sit perspektiv.
- Hvilke andre muligheder / lokationer er der for at anlægge lynetteholmen?

Mogens Holm fra Lokaludvalget oplyste, at klimasikring har været diskuteret meget. Det svar vi får tyder på, at klimasikringen er klistret på projektet og at hovedargumentet for Lynetteholm er et økonomisk.

Jordtransport

- Man skal huske Margretheholmen, når man taler om jordtransport. Hvis man kører uden om Christianshavn kommer Nordamager til at lide. Det er et kæmpe problem.
- Hvad med at transportere jord i tog. Lastbiler bruger alt for meget CO2.
- Der transporteres jord fra mange forskellige områder og på forskellige måder. Man bør kortlægge måder at transportere jord på. Skanska har lavet beregninger på belastninger af trafikken, der indikerer at vejnettet omkring Nordamager ikke kan holde til det.
- Forslag om 5 afskibningssteder. Jorden kommer mange steder fra. Lokaludvalget skal tage fat i den ide. Fra operaparken fragtes der jord med to pramme dagligt.
- Man er imødekommende ved at diskutere på denne måde.
- Se på Papirøen og Prinsessegade. Det er virkelig slemt og forurener meget. God ide med en oversigtsplan over, hvor der bliver kørt jord i denne by.
- Er der jord nok til hele Lynetteholm? Hvad hvis byggeriet går i stå? Etapeopdelingen er vigtig.

- Vi skal bruge jord til andre ting / diger. Det virker skørt at hælde jorden i havnen.
- Må man over hovedet påfylde jord der. Hvad med vrug på havbunden, der er fredede?
- Hvad er proceduren – vi mangler et udspil fra Københavns Kommune?.
- Hvordan påvirker det vandet i havnen, der bliver mere lukket inde i havnen?
- Det kan være en effektiv løsning at placere den nye bydel på Middelgrunden. Så skal jorden sejles derud.
- Der bor 683 familier på Margretheholmen. Mange er børnefamilier. Vi får trafikken lige i vores baghave.
- Samarbejder lokaludvalget med de andre lokaludvalg? Eller flytter man bare transporten til andre områder? Hvad med at samarbejde om en fælles løsning / holdning til transport og til klimasikring?
- Der skal først bygges omkransning / spunsen. Man kunne håbe på elektriske lastbiler. Det vil ikke løse problemer med støv og trængsel, men mindske støj og forurening.
- Vi har nået de 9 tipping points for klimaet. Det betyder, at der kommer vandstigninger, og at vi får problemer allerede fra midten af dette århundrede. Vi burde alle flytte ud af København og ikke bygge mere i København.
- Det er de unge, der burde tage beslutninger. Det gælder deres liv. Vi skal sprede os mere. Byudviklingen er ubæredygtig. Man tænker ikke på de unge.
- Hvad med ulykker ved lastbiler?
- Vi lever i en brydningstid. Måske skal vi ikke vækste mere, men fokusere på omfordeling. Kloden kan ikke bære mere.
- Hvornår planlægger By & Havn at begynde opfyldning af jord?
- Lokaludvalget skal finde sammen med andre Lokaludvalg, for at sikre, at man tænker i de store baner.
- Kommuneplanen lover verdensby med ansvar. København var vært ved C40 topmødet i oktober 2019 - byer der samarbejder om langsigtet planlægning. Er der fælles erfaringer om hvordan man kystsikrer millionbyer.
- Indeholder VVM-undersøgelsen overvejelser om kystsikring af Danmark og ikke bare Christianshavn?

En repræsentant fra By & Havn oplyste, at jorddepotet i Nordhavnen forventes fyldt i 2021 og at jordopfyldning i Lynetteholmen kan forventes indledt i 2023 eller 2025. Jorden kommer fra byggerier i hovedstadsområdet. Jord fra Valby skal under alle omstændigheder køres hen til en havn. Vi skal tænke på et klimaregnskab. Vil omegnskommunerne modtage jord fra København for at vi sejler det tilbage igen?

Boliger / boligformer

- Dem der skal bo der, er ikke født endnu.

Infrastruktur

- Vi har ikke hørt om den samlede omkostning for anlæggelsen af Lynetteholm. Kun delelementer.
- Rådet for Bæredygtig trafik indgav hørings svar ifm. forarbejdet til VVM-undersøgelsen. Ved trafikale projekter er man er forpligtet til at undersøge, om man kan løse problemet på en anden måde. Pt planlægges meget omkring København. Man burde kigge på det samlede Sjælland. Er det smart at have den enorme havnetunnel. Gentoftes borgmester var først tilhænger af en havnetunnel. Da han fandt ud af, at der kom mange biler i hans kommune var han imod. Hvorfor lægger man byudvikling i den yderste ende af Danmark?

- Hvordan kan en bydel med 35.000 beboere trafikserviceres af en metrolinje og en vej? Cykler vil ikke cykle igennem en tunnel. De trafikale løsninger er ikke gennemtænkt.
- Vi risikerer at investere en masse penge, og så er der måske ikke nogen, der vil bo der.
- Et af argumenterne for den østlige ringvej er, at biler skal køre uden om København, og derved kører der færre biler i byen. Men der er undersøgelser, der viser det modsatte.
- I Københavns kommuneplan, verdensby med ansvar beskrives fem dilemmaer. Er det ønskværdigt med de ekstra 100.000 borger i København?
- Kan vi begrænse denne tilvækst. Det kan man, men der er ikke politisk opbagning.
- Omtale af en artikel i Ingeniøren. Artiklen siger, at projektet bør skrottes. Artiklen estimerer, at anlægssummen kan løbe op på 80. mia.kr.
- Vi kommer til at betale en pris for noget, vi aldrig kommer til at se.
- Vi har et ansvar, selvom vi ikke kommer til at opleve Lynetteholm. Lynetteholm bør skrinlægges, men ikke klimasikringen.
- Man har diskuteret en havnetunnel længe. Man kan godt fredeliggøre København centrum uden at bygge en havnetunnel.
- Man skal tænke 30 år i fremtiden. Derfor aner vi ikke, hvad vi snakker om. Man skal få sine børn og børnebørn til at tænke over det. Man snakkede om Ørestaden i 1970. Dengang var det en vild ide. Det kan være et laboratorium for mange nye ting. Men vi tænker lidt for konservativt.

Peer Frank oplyste, at erfaringen viser at med flere veje kommer der mere trafik. Det vil blive nemmere at komme fra Nordkøbenhavn til Amager. Derfor vil nogen tage bilen i stedet for tog og metro. Måske kommer der mindre trafik Indre By, men for CO2-regnskabet er det ikke en god udvikling.

Energiforsyning

- Der må skelnes mellem energiforbrug ved konstruktion og drift.
- Det bliver et stort problem at opfylde Københavns Klimaplan om at være CO2-neutral i 2025. Derfor fylder vi biomasse i vores kraftanlæg. Vi ved ikke helt, hvad vi fylder i. Vi importerer fra andre lande. Ved flere indbyggere skal vi hente mere biomasse fra andre lande. Omegnskommuner er snart lige så godt med som København. Vi kan derfor ikke kompensere.
- Kan anbefale et projekt der hedder Haveje. Fortaler for vindmølleparker. Projektet ligger på "Bevar Margretholmens havn".

5. Tak for i aften

Som afslutning takkede Poul Cohrt for de mange indlæg, spørgsmål og forslag og gentog at de vil indgå i Lokaludvalgets videre arbejde med Lynetteholmen.

Peer Franks og Lynetteholmgruppens power points fra mødet er lagt på Lokaludvalgets hjemmeside.